

Předmluva

Jaroslav Ludvíkovský, profesor klasické filologie nejprve na Komenského univerzitě v Bratislavě a pak na Masarykově (ve své době ovšem i prostě „brněnské“ nebo Jana Evangelisty Purkyně) univerzitě v Brně, byl osobností natolik lidsky výraznou, že jeho žáci nemohou jinak než vydávat o něm a o jeho životním díle i osobní svědectví. Snad tedy smím začít vzpomínkou na dojem, jež jsme mívali my – žáci a o hodně mladší spolupracovníci profesora Ludvíkovského, když jsme jej pozorovali v běhu pracovního i společenského života fakulty: tento člověk nemá nepřátele. Dojmy ovšem mají právo nebyť exaktní a i tento náš dojem byl možná v něčem bludný. Ale i dnes, vezmu-li po letech v úvahu rozumový a zkušenostní korektiv, vím jistě, že to byl člověk mimořádně oblíbený a veskrze lidský. Věděli jsme už kdysi v padesátých letech my studenti cosi o epikureismu a o lásce svého učitele profesora Ludvíkovského k zakladateli této filozofické školy, věděli jsme snad cosi i o Ciceronově ideálu klasické humanity a o humanistickém vyznání svého učitele; on však už tehdy toto vše zrale pojal za své, a my dnes jen nevíme, byla-li celá jeho osobnost a jeho moderní humanita více plodem Epikúrovy filozofie životní moudrosti nebo Ciceronova ideálu vzdělané a rozumné filantropie. Zřejmě však byla určena především osobními povahovými vlastnostmi Jaroslava Ludvíkovského, jimž Epikúros a Cicero jen pomohli k uvědomění a vyjádření a nakonec i k uskutečnění v životě. Moderní ušlechtilý hedonik, důvěrně obeznámený s prostředím brněnských kaváren, a přitom pilný, plodný a přesný vědecký pracovník; moudrý skeptik beze sklonu k ukvapenému a nezodpovědnému entuziasmu, a přitom prostý svodů agnostického cynismu; shovívavý a laskavý učitel s porozuměním pro nevyzrálou svých studentů a přitom mistrný ironik.

Vedle antické humanitní tradice oslovil Ludvíkovského v tom nejosobnějším smyslu Komenský. Klasického filologa zvláštním způsobem okouzila v díle a v životní dráze učitele národů příbuznost mezi antickými ideály lidskosti a duchem tohoto českého autora, jehož myšlení, ač tkvělo v křesťanském středověku, překračovalo mnohá takto daná omezení, a to jinak než obvyklou poněkud racionalisticky omezenou cestou renesančního humanismu. Až do posledních dnů života od doby, kdy kdysi jako začínající překladatel předložil svým současníkům českou podobu Komenského „Jednoho potřebného“, provázelo Jaroslava Ludvíkovského toto pozdní a nejzralejší Komenského dílo, „Unum necessarium“. (Ve shodě s jeho přáním bylo tímto výrokiem evangelia nadepsáno oznámení o jeho úmrtí.) Jsme-li si vědomi toho, že je evropská vzdělanost a humanita výslednicí dvou tradic, antické a křesťanské, pak nás nepřekvapí, že muži formátu Jaroslava Ludvíkovského přijali obojí.

Životní dílo Jaroslava Ludvíkovského je výmluvným dokladem významu, jaký měla a dosud může mít i má klasická filologie pro výklad i rozvoj národní kultury. Jeho badatelský zájem již volbou témat zasáhl, jak vidíme z bibliografie a jak se lze dočíst v následujícím výkladu, nejrůznější oblasti české národní kultury a ovšem i kultury slovenské. Disciplínou, jejímž výsostným tématem je právě průnik klasické antické a národní kultury, je latinská medievistika, studium latinské kultury středověku, které je v naší klasifikaci vědních oborů součástí klasické filologie. Jaroslav Ludvíkovský je spolu s Janem Vilikovským a Bohumilem Rybou (jmenujeme-li především a vlastně pouze klasické filology) zakladatelskou osobností české i slovenské latinské medievistiky a i takto jej chce tato kniha představit.

Za přátelskou pomoc při práci na této knize děkuji panu MUDr. Janu Ludvíkovskému, který mi ochotně poskytl cenné unikátní informace i vzácný materiál, zejména fotografický. Jsem mu zavázána i jménem dalších žáků a pokračovatelů jeho otce, profesora Jaroslava Ludvíkovského, a snad i jménem mladé právě nyní nastupující generace latinských medievistů, že umožnil vydání této knihy svým dovozením použít tištěných i rukopisných textů, k nimž má autorské právo. – Za pojednání o Řeckém románu dobrodružném a za informace k pasáži o projektu *Magnae Moraviae fontes historici* jsem zavázána díkem kolegyni doc. PhDr. Dagmar Bartoňkové, která byla podobně jako já žákyní profesora Ludvíkovského.

Jana Nechutová

V Brně dne 4. června 2001